

goniózott zsidók létszáma 4843 volt. A deportálótanszportok június 12-én, illetve 15-én hagyták el a várost.¹¹

Győr. Győr-Moson-Pozsony vármegye iparvárosában Kászonyi Richárd főispán, Telbisz Miklós alispán, Koller Jenő polgármester, Valló István polgármester-helyettes, Horváth József és Szalóky Sándor tanácsnokok, Árvay Adorján rendőrkapitány és Versényi Jenő rendőrtanácsnok irányításával és közreműködésével hajtották végre a zsidóellenes intézkedéseket.¹² 1944 áprilisában 4686 zsidó tartozott a polgármester joghatósága alá, akik közül 17 volt győrszentiváni lakos. Május végére–június elejére a Győrszigeten létrehozott gyűjtőtáborban már több mint 5600 zsidó tartózkodott, ideértve azokat is, akiket a Magyaróvári¹³, a Pannonhalmi¹⁴ és a Tószigetcsiliközi járásokból¹⁵, valamint a Sokoróaljai járásból szállítottak oda. A megye legnagyobb zsidó közösségei Rajkán, Gyömörén, Mosonmagyaróvárott¹⁶ és Téten éltek. A május 31-én létrehozott győrszigeti gettó épületeiben megtalálható 430 helyiségben korábban mintegy 1200 ember élt. A túlszűfoltás és a keresztény vallású zsidók bevonása az általános zsidóellenes intézkedésekbe arra készítette báró Apor Vilmos győri püspököt, hogy tiltakozó levelet írjon Jaross belügyminiszternek. Ebben kifejtette:

Miniszter Úr! A *Győri Nemzeti Hírlap* útján nyilvánosságra jutott az az intézkedés, melyben hatálytalanítva van a helybeli városi hatóságnak emberies és megnyugvást keltő intézkedése a zsidóknak minősített egyének tekintetében, gettóban kívánja összezsúfolni korra és nemre való tekintet nélkül mindazokat, akiket mindenféle miniszteri rendeletek zsidóknak nyilvánítottak. Gyakorlatilag ez annyit jelent, hogy a rendelkezésre álló 430 szobában, ahol most 1200 ember lakik, még 3500 embert kell elhelyezni, úgyhogy minden szobára 10 ember jut. Ezen intézkedés ellen, mely minden emberiség és keresztény szellemmel ellenkezik, mely igazságos és tárgyilagos ítélet nélkül büntet ártatlanokat, sőt bűnözésre még képtelen gyermekeket is, mint az ősi Győr városának püspöke, tiltakozó szavamat emelem fel, és Isten és a magyar és a világtörténelem előtt miniszter urat teszem felelőssé mindazért a betegséget és halálesetért, mindazért a megvetésért és elítélésért, mely ennek az intézkedésnek a nyomában fog járni.¹⁷

Habár Jaross internálással fenyegette a püspököt, Apor továbbra is szót emelt a zsidók és különösen a kikeresztelkedett zsidók elleni igazságtalanságokkal szemben. Sürgette Serédi Jusztinián bíborost, Magyarország hercegprímását, hogy emelje fel szavát a zsidók érdekében, és megtett minden tőle telhetőt, hogy könnyítsen a Győrben tömörített zsidók helyzetén. Erőfeszítései azonban sajnos többnyire hiábavalónak bizonyultak, mert a helyi hatóságok, Koller Jenő polgármesterrel az élen, a rendőrséggel, a Gestapóval és a gettó parancsnokaival egyetemben, semmibe vették kéréseit és figyelmeztetéseit.¹⁸